

SLOVENSKI LIST

Izhaja vsak ponedeljek zjutraj

Uredn. biro: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 3487, interurban 3487
Rokopisi se ne vračajo

Posamezna št. 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Inserati po dogovoru

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6/III
Poštni ček, račun, Ljubljana 15.179
Telefon št. 2549

France Levstik

1831

28. IX.

1931

Ko smo pred meseci slavili 60 letnico Franceta Finžgarja, je slavnostni govornik prof. Koblar označil odpoved za eno osnovnih not slavljenca. Danes je sto let, odkar se je rodil slovenski človek, ki mu je bila notranja odpoved med vsemi Slovenci najbolj značilna in ki mu je ta odpoved najbolj krepila borbena volja. Ta mož je bil France Levstik. Odpoved, resignacija za vse dobrine, ki se nudijo v življenju prijatelju kompromisov, je izklesala človeka Levstika v genija Slovenstva. Pri Levstikovem slučaju smo doživeli spoznanje, da genija ne ustvarjajo same umstvene zmožnosti, ne samo delo in zasluge, temveč, da ga v veliki in odločilni meri klesajo značaj. Tako smo danes pred monumentalnim zgodovinskim likom Franceta Levstika, v katerem vidimo posebej osonovno črto slovenskega bistva, to je poštenje. Ker je bil Levstik Slovenec, je bil pošten, ker je bil najbolj pošten med nami vsemi, je zrastle od eadaj v največjega slovenskega borca za resnico in pravico. Ni France Levstik največji slovenski pesnik, ni največji slovenski pisatelj, ni največji naš politik, niti največji naš filolog ni, zaradi svoje poštenosti pa je postal naš največji kritik. Samo človek, ki ga trpljenje nauči pravih odnosov do lažljivih veličin in do lažljivih narodnih idealov in ki mu ne more streti ideala resnice v njegovem srcu, samo ta človek je zmogel, da tudi sprito tako strašnega očitka, kakor je narodno izdajstvo, vztraja v svoji upravičeni borbi in v svojem pravičnem delu. Le človek s čisto vestjo in s kristalno ljubeznijo do svojega ljudstva se more povzpeli v vrsto onih veličastnih likov človeštva, ki z lastnim trpljenjem odrešujejo. Do teh vzorov, katerim večni pravzori je Kristus, se je izmed Slovencev najbolj povzpeli France Levstik.

Sodobniki imamo pred seboj razgrnjeno življenje Franceta Levstika. Vidimo, da je bilo to življenje velika tragedija žrtvovanja. Smo pa že med onimi, ki so pričeli doživljati zmago Levstikovih idealov. Ni še docela izpolnjen ves Levstikov program, ali pravilnost tega programa je dosegla popolno priznanje. Ideje osebne poštenosti in čistosti v borbi in delu pa so tako večne, da se bo gibal vse skupno življenje slovenskega ljudstva pod njihovim znamenjem. Kolikor bolj se bomo Slovenci od teh idej oddaljili in s tem tudi od Levstika, toliko manj bomo Slovenci. Pravilno je, da imamo Slovenci Levstikovo podobo vedno pred očmi.

Danes pred 100 leti se je Levstik rodil v vasi Spodnje Retje pri Velikih Laščah, ki so pravo osrčje slovenske zemlje in naše klene, čiste narodne govorice. 1845 je vstopil v ljubljansko gimnazijo, ki jo je dovršil 1853. 1854 je stopil v seminarije v Olomucu, iz katerega pa je kmalu izstopil, ker ni hotel preklicati svojih pesmi, ki jih je 1854 izdal. 1861 leta je dobil službo tajnika Narodne čitalnice v Trstu, nato je bil vzgojitelj pri Miroslavu Vilharju in je leta 1863 postal urednik časopisa »Napreček«. 1864 je postal tajnik Slovenske Matice, pa tudi tu so ga izpodirili zavistniki. 1870 se je preselil na Dunaj, kjer je ustanovil politično literarni list »Pavilhan« in 1872 je postal skriptor v licejski knjižnici v Ljubljani. Od tedaj preneha njegovo borbena delovanje, mnogo bolj pa se je posvetil znanstvenemu in slovstvenemu delu. Smrt ga je rešila trpljenja in razočaranja bogatega življenja 16. novembra 1887.

To bi bil kratek pregled Levstikovega življenja. In vendar, koliko ogromno dela, koliko veličastne borbe vsebuje to kratko življenje enega naših mož, Franceta Levstika! Že kot četrtošolec je objavil prvo pesem »Zelje«. Kot maturant je izdal zbirko svojih »Pesmic«, ki pa so tako nenadno odločile novo smer njegovega življenja. Kulturno politične važnosti so bili njegovi stiki z Miklošičem in Vukom Karadžičem. Vsestranski, kakor je Levstik bil, se je zanimal za češko literaturo. Prevredel je kraljevski in zelenodvorski rokopis, ki ju je smatral, kakor vsa tedanja doba, za pristna. Levstik je bil, ki je proti votlemu patosu Koseskega postavil liriko Prešerna in tako že nekaj

Slov. ljudstvo za svojo dedno vero

Sijajne prireditve Katoliške akcije v ljubljanski okolici

Katoliška akcija je na zmogljivem področju. Ze zdaj — komaj v razvojnem štadiju, komaj v začetku svoje poti, more beležiti nekaj lepih uspehov. Ti prvi uspehi so kakor seme, vrženo v rodovitna tla, so kakor korenina, ki se je zasedla globoko v osrčje grude, da ji močnejše rasti ne izruvajo več najtrši viharji sveta. Katoliška akcija, raste, uspeva, se dviga preko vseh ovir v tihem, a smelem poletu v vrhuncu svojih ciljev. Papeževa okrožnica rodi bogat sad...

Na Viču

Vič, 27. septembra.

Med farani, ki so to nedeljo priredile v smislu papežev okrožnice evharistični kongres, je bila tudi viška fara. Na dnevnem redu je bilo najprej zborovanje v Društvenem domu. Dvorana se je že pred začetkom zborovanja napolnila do zadnjega kotička. Demači župnik g. p. Teodor Tavčar je uvodoma s kratkimi besedami pojasnil pomen in namen zborovanja in se toplo zahvalil možem in fantom za tako številno udeležbo.

Kot prvi govornik je nastopil p. Kazimir Zakrajšek. Povedal je s svojimi besedami globoko v osrčje družinskega življenja in polagal na tehnično najaktualnejša vprašanja sedanjega časa. Posebno pozornost so vzbudila njegova izjavila o tekočem modernem zakonu. »Moderni zakon je pogostokrat samo plašč, ki zakriva vse grobno takšnega družinskega življenja. Kar je Bog združil, človek ne sme razdružiti.« Njegove besede so bile kakor bič, ki so bičale moderno poganstvo, zdaj spet kakor božji črte roke, ki so s toplo iskrenostjo polarale zborovalec na srce vse lepoto in vzvišeno misljo zakonskega življenja v duhu katoliških naukov. Pozval je meže in fante, naj stojijo trdno na braniku katoliške cerkve in naj se zvesto držijo niene največje zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« Njegove kratke, prirčne besede so se globoko dejmile pri prisotnih.

Kot drugi govornik je nastopil g. duhovni svetnik Kalan. Jedro njegovega govora je bilo: »Mož in vera.« Na svoj priprjeni mu temperamentni in skrajno poljudni način je prikazal zborovalec vso nezmisljenost, vso brezsilnost življenja meža brez vere. »Vera je nekaj najdragocenejšega v življenju. In ravno to najdragocenejšo dandanes ljudem tako manjka.« Opisal je v drastičnih slikah vso strahoto brezvernega življenja v Rusiji in preganjanje katoliške cerkve v Mehiki in drugod. »Kult psvetnega uživanja, češčenje nagote, gol sirov materializem — to je danes vera sodobnega sveta. Sredi tega razruvanega sveta, sredi tega razburkanega valovanja smo mi, fantje in meže. Na eni strani sv. cerkev, na drugi strani krivi preroki sirovega materializma — kam se bomo odločili?« Govornik

se je nato lotil še raznih perečih življenjskih vprašanj in jih preresetaval v duhu papeževih okrožnic na tako svojstveno poljuden in domačinski način, da je na koncu žel za svoja izjavljana vihar navdušenega odobravanja.

Gospod župnik p. Teodor Tavčar je nato s toplimi poslovnimi besedami zaključil lepo uspelo zborovanje.

Po zborovanju se je vršila v farni cerkvi pridiga g. priorja Valerijana Učaka o sv. Evharistiji. Pridigi so sledile slovesne litanije sv. Jožefa in pravna molitev z blagoslovom.

Veličasten je bil za zaključek pogled na rimsko procesijo, ki so se je udeležile nepregledne množice šolskih otrok, mož in žena z godbo na čelu. Vseh udeležencev pri procesiji je bilo gotovo okoli 2000.

V St. Vidu

St. Vid nad Ljub., 27. sept.

V velikem številu so danes prihitali možje, fantje, žene in dekleta iz gorenjskega dela ljubljanske okolice v St. Vid, kjer se je vršilo lepo evharistično slavlje. St. Vid se je za ta lepi praznik, katerega namen je bil, prenoviti srca v smislu sv. Evharistije, lepo in dostojno pripravil.

Kmalu po poldnevu so začele prihajati iz okoliških vasi skupine vernikov in se pridružile domačinom pred Društvenim domom, kjer je zavladalo živahno vrvenje. Dvorana Društvenega doma je bila že polna, ko je malo pred 3 stopil na oder g. dekan Zabret in otvoril versko zborovanje. Pojasnil je zbranim vernikom, kako je prišlo do zborovanja in kakšen je njegov namen, nakar je dal besedo pisatelju Finžgarju.

Pisatelj Finžgar je v svojem globoko zasnovanem govoru razvil pred poslušalci vse gorje današnjega sveta in postavil kot edino trdno zdravilno sredstvo za ozdravljenje težkih razmer, ki neizbežno streme v svoj konec, živo in neomajno vero. Na podlagi desetih božjih zapovedi, ki morajo biti za nas poslovniki življenja, je razložil glavne smernice, ki morajo vsakega katoličana voditi v življenju. Postavil je jasno zahtevo: »Vero v javnost, vero povsod!« Prvi korak vere v javnost je njen korak v družino kot najmanjšo celico občestva. Zakon se danes skrini, ločitve so na dnevnem redu, moderne družine nočejo otrok in ju ubijajo, potem ko so že zadihali božje življenje. Naj vsakdo, kdor misli stopiti v sveto zakonsko zvezo, preje premisli, ali bo mogel preživljati svojo družino; oni pa, ki tega ne bi mogli, naj raje ostane sam in naj se z vsemi svojimi silami bori in vojskuje za boljše razmere. Nadalje je govornik predstavil vernikom kugo današnjega časa: kapitalizem in iz njega izvirajočo drugo kugo: komunizem.

Jedernata in mestoma tudi šegava beseda pisatelja Finžgarja je globoko vplivala na vernike. Večkrat so ga prekinili z odobra-

vanjem, na koncu pa je bil deležen burnih ovacij. Po govoru pisatelja Finžgarja je g. dekan Zabret zaključil lepo zborovanje in pozval vernike, naj se v velikem številu udeležijo nadaljnjih svečanosti.

Ob pol 5 se je slovesnost nadaljevala v farni cerkvi, kjer je imel pridigo ribniški dekan g. Skubic o temi: »Eucharistija in mož.« Po pridigi so bile litanije presv. Srca Jezusovega in pravna molitev, ki jo je molilo 33 duhovnikov. Nato se je razvila veličastna procesija z Najsvetejšim, ki ga je nosil g. dekan Skubic ob številni asistenci gg. duhovnikov. Procesija, katere se je udeležila tudi šolska mladina, se je ponikala po državni cesti do Lurškega znamenja in nato čez polja nazaj na cesto in v cerkev, kjer je bil blagoslov. Pri procesiji je igrala železničarska godba »Slogac«. Verniki so se procesije udeležili s prizanimi svečami. Med procesijo je jel nastopati mrak in je bil zaradi tega pogled na dolgo vrsto migljajočih lučk, ki so se ponikale preko šentviskih polj, nekaj res lepega in nepozabnega.

Pri D. M. v Polju

D. M. v Polju, 27. sept.

Danes ob pol 3 popoldne se je vršilo veliko zborovanje Katoliške akcije, katerega so se udeležili tudi farani Sostra, Št. Jakoba, Dola in Sv. Helene. Po napovedanem programu, ki je bil posvečen zlasti našim krščanskim možem in fantom, so se zbrali številni udeleženci v veliki dvorani Prosvetnega doma. Okrog pol 3 je s poročil zbrani množici tamkajšnji župnik g. Müller, da je oblast dovolila le govore v cerkvi. Pozval je nato vse zbrane, naj se vsi udeležijo zborovanja Katoliške akcije in evharistične proslave v cerkvi, kar se je tudi zgodilo.

Ogromna cerkev v D. M. v Polju se je skoraj na mah napolnila do zadnjega kotička. S posebno veselimi občutki smo opazili, da se zlasti možje in fantje zavedajo zborovanja in da so napolnili vso možko stran, kot še nikdar poprej. Na leco je stopil misionar Savelj, govoril o temi »Vera in mož« in izjavil med drugim: Duh časa ni več naklonjen krščanski miselnosti, zato preti zlasti nevarnost možem, da v skrbeh za vsakdanji kruh pozabijo na večne dobrine. Nevarnost razkristjanjenja preti tudi nam Slovincem. In vendar se moramo zavedati, da Bog ne spada le v cerkev in zakristijo, ampak v vse naše življenje. Vera je danes zlasti za moža brezpopojno potrebna. Saj edino ona ustvarja značaje in daje temelje pravi ljubezni do domovine. Nevera pa vodi v propast posameznika, družine, narode in države. Javna veroizpoved postaja v naših časih socialna dolžnost, tembolj, ker nas mnogi pod najrazličnejšimi slepili odvajajo od nje. Zavedajmo se, da vsak, kdor dela proti veri, dela proti stebrom človeštva, proti družini, narodu in državi. Zato tudi manifestacije krščanstva niso brez pomena, ker vzbujajo vest med mladeži. Prav zaradi tega pa je naša dolžnost, zlasti nas mož in fantov, da manifestiramo svoje prepričanje vedno, kadar nastopajo sovražniki naše vere.

Po govoru se je razvila veličastna procesija mož, fantov in žena. Procesija se je vila po bližnji okolici in dokazala globoko vernost in moštost našega krščanskega ljudstva. Nekako v sredi so za banderi, godbo in peveci nesli pod nebo Najsvetejšo. Vse hiše, mimo katerih je šel sprevod katoliške misli, so imele na svojih oknih prižgane sveče. Sprevoda, ki je trajal tričetrt ure, se je udeležilo okrog 3000 mož, fantov in žena. Ko se je sprevod vrnil v cerkev, je bila pred izpostavljenim sv. Rešnjim Telesom druga pridiga.

Govoril je stolni vikar Alojzij Kosmerlj o temi »Mož in sv. Evharistija«. Omenjal je, da v današnjem času niso gospodarske stiske najhujše, pač pa stiska duš, ki grozno vpliva na vse zasebno in javno življenje. Krivdo zato nosimo deloma sami. V prvi vrsti bi se morali zlasti možje in fantje, ki so pri vseh važnejših zadevah prvi, zavedati tega dejstva in iskati pomoči pri Bogu in sv. Evharistiji. Boljševizem grozi vsemu svetu. Napovedal je vojno Bogu. Kdo ve, če bo naša domovina varna pred tem brezbožnim valom, zlasti zato, ker se brezbožstvo čisto tudi pri nas odpirajo vrata, mesto da bi se zapirala. Zato se moramo zavedati, da bodo v najhujših prilikah na mestu samo tisti, ki bodo črpali svojo moč ob tabernaklju. Če Kristusa ne bomo zapustili, nas tudi on ne bo, kakor tudi ne našega rodu. Najboljši katoličani bodo tudi najboljši državljani.

Za tem so bile slovesne litanije Srca Jezusovega in je bil podeljen blagoslov z Najsvetejšim, s čimer je bila veličastna manifestacija zaključena. Množice so se razšle s prepričanjem in trdnim sklepom, da ne zapuste Boga, ki jim je edina tolažba, edina moč v težavah življenja. Manifestacija je pokazala, da je naše ljudstvo verno Bogu in zvesto domovini.

Hudi nemiri v Kašmirju

20 mrtoih, več sto ranjenih

London, 27. septembra. j. V severno-indijskih kneževini Kašmir so izbruhli težki in krvavi nemiri. V kraju Anantnag, ki je oddaljen 50 kilometrov od glavnega mesta kneževine Srinagar, je bilo pri spopadu med policijo in množico ubitih okrog 20 oseb, mnogo pa jih je bilo ranjenih. V Srinagarju sarem pa so mohamedanske tolpe napravile barikade in se tako zavarovale pred vladnimi četami, ki so imele okrog 100 ranjencev. Nemire povzročajo mohamedanci iz sovraštva do hinduističnega prebivalstva. Med hinduističnim prebivalstvom vlada velika panika. Nemiri še niso ponehali. Zdaj pa zdaj pride iz kakšnega kraja poročilo, ki pove o krvavih nemirih, pri katerih pride redno do krvoprelitja.

Nemiri v Kašmirju so v najhujši zvezi z velikim mohamedanskim načrtom, po katerem naj bi se vpliv hinduizma v Severni Indiji povsem zlomil in bi na ta način postala Severna Indija povsem mohamedanska edinica, ki bi potem skupno z Afganistanom, Turčijo, Palestino in Egiptom tvorila ogromen islamski blok. Mohamedanci zahtevajo zaenkrat provincialno avtonomijo.

O vsem tem bo v teku tega tedna razpravljala konferenca za okroglo mizo, ko se bodo začele seje odbora za manjšino. Razpravljalo se bo o načrtu, da se Severna Indija prepusti vladi mohamedancev. Južna Indija, kjer imajo mohamedanci malo interesov, pa vladi hindujcev.

Sahovski turnir na Bledu

Dr. Vidmar izgubil proti Flohru.

Bled, 27. septembra.

Danes se je odigrala večeraj prekinjena partija Vidmar : Flohr. Flohr, ki je imel kvaliteto več, je žrtvoval kvaliteto nazaj ter izsilil s tem dobljeno končnico kmetov. Dr. Vidmar se je udal ob pol 1.

Družba „ILIRIJA“ Premog

Duna, ska cesta št. 46

Telefon: 2820

Drva

Koks

C. K.

Laval in Briand v Berlinu

Prisrčen sprejem francoskih državnikov — Odkrita izjava Laval — V Berlinu se mora skovati nemško-francoski sporazum — Prvi razgovori

Berlin, 27. septembra. U. Ob najlepšem solnčnem vremenu so francoski gostje danes dospeli v Berlin. Vse glavne ulice so bile močno zastražene s policijo. Velike množice ljudi so v hladnem jutru potrpežljivo čakale na prihod francoskih državnikov. Policija je komaj vzdrževala red in prostor za številne državne avtomobile. Že pred 8 so prihajali številni zastopniki listov, med njimi tudi mnogo Francozov, Angležev in drugih. Kmalu po 8 so začeli prihajati avtomobili z nemškimi državniki. Državni kancler dr. Brüning je prišel v spremstvu državnega tajnika. Ob 8.20 so se zbrali pred tretjim tirom državni kancler, nemški zunanji minister z državnimi tajniki in osebe francoskega poslanstva.

Počasi je privozil posebni vlak s francoskimi gosti. Prvi je izstopil ministrski predsednik Laval, za njim pa zunanji minister Briand. Nato sta izstopila novi francoski poslanik v Berlinu Francois Poncet in nemški poslanik v Parizu von Höchst, ki sta se oba peljala gostom naproti do meje mesta Berlina. Ko so gostje izstopili na trg pred kolodvorom, jih je pozdravila majhna deklina s šopkom rož. Stevilni fotografi so slikali ta trenutek, ki so ga povzeli tudi številni kino-operaterji. Med množico se je najprej začelo par plašnih klicov: »Hoch!«, kateremu so potem sledili nekateri klici: »Vive la paix!«, nakaer je Briand dvignil svoj klobuk in se prijazno zahvalil. Nato so sledili še močnejši klici: »Vive la paix!«. Gostje so se odpeljali v hotel Adlon. Tudi tam so se zbirale velike množice ljudstva, tako da je imela policija veliko truda, da je pripravila prostor za številne avtomobile, s katerimi so se vozili člani francoske kolonije in časniki.

Sprejem časnika je bil prvotno določen šele na ponedeljek dopoldne, toda Laval je izpremenil program obiska tudi s tem, da je smatral za primerno, da že takoj po prihodu da nemški javnosti nekatere izjave. Zato so bili tudi ob 11 sklicani časniki v francosko poslanstvo. Zelo številno so prišli člani francoske kolonije, da vidijo prvi obisk francoskih ministrov po več kot pol stoletja. Ker je bil s tem program izpremenjen, se je izvršilo vse z veliko hitrico. Ministrski predsednik Laval je zastopnikom nemških listov podal izjavo, ki je bila še bolj konkretna, kakor njegova izjava v Parizu. Zopet je moral potem pred fotografa. Ker pa se je vse tako hitro zgodilo, se ni nihče čudil, ko so takoj potem francoski avtomobili zopet zapustili poslanstvo in se odpeljali na Stresemanov grob. Tudi ta obisk ni bil v uradnem programu. Wilhelmstrasse je popolnoma zasedena s policijo, posebno pred uradi državnega kanclerja in pred zunanjim ministrstvom stojijo goste vrste varnostne straže, ker tam se je vršil ves dan javni promet. Po obisku na Stresemanov grob se je ustavil Briandov avtomobil pred poslopjem zunanje ministrstva. Nato so sledili formalni obiski v raznih ministrstvih in hotelih.

Berlin, 27. septembra. U. Ob 11 dopoldne je bil v francoskem poslanstvu sprejem časnika. Laval in Briand sta se pripeljala v spremstvu francoskega poslanika Francois Ponceta skozi Brandenburška vrata, kjer so ju viharno pozdravljali. Najprej je bil sprejem francoskih državnikov, potem pa so prišli razne vrste zastopniki nemško-francoske družbe. Ko je bilo to končano, je ministrski predsednik Laval podal v francoskem jeziku nastopno izjavo časnika:

»Naš obisk v Berlinu naj pomeni važen datum v zgodovini nemško-francoskih odnosov. Da se pozivi zaupanje in vrne vera, je neobhodno potrebno odkritosrčno sodelovanje, četudi še morda nismo tako častihlepni, da bi odstranili vse nesporazume, ki še vedno ločijo obe naši vladi. Če moramo danes biti tako modri, da se ne dotaknemo gotovih težkih problemov, imamo pa vsaj voljo, misliti na vse možnosti, da se hitro pripravijo boljši odnosi med obema državama. Na gospodarskem polju takoj lahko začnemo z dejanji. Mi bomo delali. V pravični želji, da čuvam interese svoje države, se bom potrudil, da to svojo dolžnost združim s spoznavanjem učinkovite mednarodne solidarnosti. Razgovori v Parizu in Londonu so bili srečna predigra k razgovorom, ki morajo sedaj dobiti konkretno obliko. Nemški vladi bom predlagal gotovo metodo in gotovo pot. Skupno hočemo skovati nemško-francoski sporazum, ki naj omogoči proučevanje vseh gospodarskih vprašanj, za katera se interesirata obe državi. Naša današnja naloga izgleda morda skromno, toda če jo rešimo in če dosežemo praktične rezultate, bomo najbolje služili zблиžanju med obema državama. Na polju resničnega dela bomo gotovo napredovali, ravno tako na potu k idealu sloge in sporazuma, ki mora biti skupno stremljenje. Pribijam v Nemčijo kot še francoske vlade, pribijam z g. Aristidom Briandom, ki je dober delavec za mir. Naš prihod v Berlin in sestanek z gospodom državnim kanclerjem in g. zunanjim ministrom ter z nemškimi narodom, je zavzel oblike, ki nas navdušuje. Svet je nemiren. Nad nas je prišla gospodarska kriza, kakršne še ni bilo. Pogledi vseh so obrnjeni na nas. Naš sporazum mora vendar enkrat priti. Ker šele ta sporazum nam bo prinesel pomoč.«

Govor ministrskega predsednika Laval so prisotni odobravalni s ploskanjem. Nato je odšel ministrski predsednik Laval v delavno sobo francoskega poslanika Ponceta, kjer je po radiju v kratkih stvkih pozdravil nemški narod. Izjavil je, da se veseli, da je skupno s svojim tovarišem g. Aristidom Briandom prišel v Berlin, da sodeluje pri utrditvi nemško-francoskega sporazuma.

Iz francoskega poslanstva se je ministrski predsednik Laval odpeljal na obisk k državnemu kanclerju dr. Brüningu, dočim je

Briand v spremstvu francoskega poslanika odšel na pokopališče v Louisenstadt, kjer je položil venec na grob Stresemanna, povit v francoskih barvah. Preden se je Briand odpeljal na francosko poslanstvo, je izjavil vašemu zastopniku, da je izredno vesel, da je prišel v Berlin in da je bila njegova prva pot v njegovi prvi prosti minuti na grob onega nemškega državnika, s katerim je tako uspešno sodeloval za nemško-francoski sporazum.

Pariz, 27. sept. AA. Francosko javno mnenje pripisuje veliko važnost potovanju predsednika francoske vlade Laval in zunanje

Brianda v Berlin. Temu dogodku posvečajo listi obširne članke ter naštevajo rezultate, ki naj jih prinese obisk. Trdijo, da je obisk francoskih državnikov v Berlinu nova etapa v odnosih med Francijo in Nemčijo. »Le Journal« piše, da je francosko javno mnenje prebrženo, da za zdaj ne more pričakovati čudežev in spremeniti svet, vendar pa je to odločen korak k zagotovitvi miru, kar je glavni problem. Prišel pa bo tudi trenutek za definitivno rešitev. To bo začetek tretje in zadnje etape pri končni ureditvi francosko-nemškega zблиžanja.

Kakšen naj bo sporazum?

Berlin, 27. sept. Z. Uvodne formalnosti francoskega obiska so trajale vse dopoldne do 2 popoldne. Ob 2 popoldne pa je bilo kosilo v čili državnega kanclerja, po katerem so se šele začeli pravi razgovori, ki so dali povod za obisk. Šele tu so imeli ministri priliko za prve razgovore o aktualnih problemih, ki so trajali skoraj do 5, ko so potem gostje odšli v kongresno dvorano na čaj. Tega so se udeležili poleg ministrov tudi francoski poslanik v Berlinu in nemški poslanik v Parizu. Razgovori so trajali skoraj tri ure. Govorili so predvsem v problemih, ki se bodo morali v bližnjem času nadaljevati diplomatskim potom, če naj pride do nemško-francoskega sporazuma. Pri tem bo treba gospodarsko in politično stran problema med seboj ločiti, dasi je mnogo vprašanj med seboj v tesni zvezi.

Predpogoj za zблиžanje sedaj se mora izvršiti že v Berlinu. Kolikor gre za podrobnosti, se bo ustanovil poseben odbor, ki bo študiral prometna in finančna vprašanja. Med glavne naloge sporazuma pa spada seveda tudi reparacijsko vprašanje, ki se mora vsekakor razjasniti. Ker je Laval sprejel pavobilo k predsedniku Hooverju, to je k inspiratorju ideje o moratoriju za vojne dolgeve, dočim se bosta Laval in Henderson menila o tem, kaj se ima zgoditi po poteku tega leta, to je po 1. juliju 1932, bodo ta vprašanja glavni predmet razprav. Reparacijsko vprašanje pa se tudi s strani Francije nikdar ni obravnavalo samo kot gospodarsko in finančno vprašanje, temveč v ensko veliki meri tudi kot političen problem. Najtežji problem

v tem oziru so razmere na nemškem vrhdu. Poleg tega so še mnoga druga zelo važna vprašanja o katerih do sedaj še ni prišlo do soglasja. Tako na primer vprašanje razorožitve, v katerem sta do sedaj Francija in pa Nemčija bili nasprotnega mnenja. Francija je namreč vedno zahtevala najprej varni st in potem razorožitve, dočim Nemčija po izvršeni razorožitvi misli na gotovo pariteto a na izenačenje razoroženega razmerja.

Poleg tega so se tudi vprašanja na polju mednarodnega prava, tako stari spor med Nemčijo in Francijo o obsegu in značaju razsodišnih pogodb, ki se imajo razširiti na vse polje mednarodnih sporov. Ta veliki kompleks političnih vprašanj se seveda ne more rešiti sedaj v Berlinu, temveč gre samo za to, da se najdejo stiki in da se obe strani poučita o medsebojnih naziranjih. Če se bo to doseglo, potem se bo tudi lažje dosegel sporazum v vprašjih trgovine in prometa. Vse to bo olajšalo diplomatsko zблиžanje bistveno v ugodnejši atmosferi, kakor je bila do sedaj.

Zvečer se bodo razgovori pri državnem kanclerju nadaljevali. Večerje se bodo udeležili razen ministrov še nekatere osebnosti javnega življenja. Jutri pa se bodo razgovori nadaljevali z vodilnimi uradniki obeh strani, dočim bosta francoska ministra obiskala Hindenburga, potem pa tudi najnovjši berlinski muzej Pergamon. Jutri bodo najbrže napravili tudi izlet v berlinsko okolico, pri čemer bodo seveda nadaljevali tudi razgovore o današnjih temah.

Kitaški vesoljni potop

Rezume vseh podrobnosti — 8 mili onov mrtvih žrtev — 40 milijonov ljudi strada — Kužne bolezni

Nanking, septembra.

Nesreča, ki je to poletje zasedla najplodnostnejše province Kitajske, je brez dvoma največja katastrofa človeštva. Strašne povodnji, ki jih je povzročila narasla reka Jangeckiangu, nas nehoté spominjajo na veliki svetoviseški vesoljni potop.

Najnovejša poročila pravijo, da je število smrtnih žrtev že prekoračilo

8 milijonov

Prav tako javljajo, da bi bilo za prvo pomoč gladojučemu ljudstvu potrebnih najmanj 4 milijone ton pšenice.

Največja kitajska reka, ki teče skozi najbolj gosto naseljene in najplodovitejše predele Kitajske, je preplavila svoje bregove v dolžini nad 1000 milj in se razlila na desetine milj globoko v notranjščino dežele. Pri normalnem stanju je reka široka povprečno 1 angleško miljo, danes pa sliči ogromnemu jezeru, kateremu ni mogoče videti bregov. Po mnenju strokovnjakov bi nobena dežela ne imela na razpolago toliko sredstev, da bi zgradila obrambne nasipe, ki naj bi zavarovali predele, ki leže ob Jangeckiangu. Kako naj to stori Kitajska s svojimi razvranimi financami? Zgraditev nasipov ob Jangeckiangu bi bilo mnogo večje podjetje, kakor pa je bila graditev starodavnega kitajskega zidu.

Ze pred enim mesecem so slišala tri velika mesta Wuhang, Hankov in Hanjang ogromnim jezerom. Po H...ovu so tedaj vozile večstotonske džonke. Od tedaj je stanje vode v Hankovu naraslo še za 1 meter in danes lahko med ruševinami hiš plovejo večje ladje. Ogromno mesto je zapadlo smrti. Vsega je konec: prometa, trgovine in življenja...

Nad 40 milijonov ljudi

je na milost in nemilost izročenih lakoti. Izgubili so svoje domove, izgubili svoje. Njihovi domovi so se zrušili, premoščine so jim odnesli neusmiljeni

Občinske volitve na Češkoslovaškem

Praga, 27. sept. tg. O občinskih volitvah na Češkoslovaškem se doznava toliko, da je bilo povsod mirno. V Pragi še nimajo noben h rezultatov, temveč bodo znani šele okoli p. noči. Zdi se, da je liga Stribernega dosegla precejšnje rezultate in da bo dobila 10 mandatorov, dočim je imela do sedaj samo dva.

Volitve na Angleškem

London, 27. septembra. Z. Po vesteh bo parlament razpuščen 5. ali 6. oktobra. Volivna kampanja se prične šele s oktobrom. Volitve pa se bodo po vsej državi vršile 28. oktobra. Vlada gre v volitve z nacionalnim programom. V ekonomsko političnem volivnem programu je uvedba začasnih carin.

Bolgarija in Grčija

Atene, 27. septembra. Z. Danes je prispel zemkaj iz Solije poslanik bolgarske vlade Stojanov, ki je nedavno v Zenevi kot član bolgarske delegacije vodil pogajanja za ureditev spora glede moratorija, ter za ureditev plačil na podlagi sporazuma Molov-Kafandaris. Pozajantia se nadaljujejo v Atenah z grško vlado.

valovi. V silni vročini, ki je vladala tedaj, so nosili samo lahka poletna oblačila, sedaj pa prežabijo, ker nimajo druge obleke.

Na stošišče človeških in živalskih trupel gornjo valovi sem in tja, med njimi so tudi razbite krste, iz katerih mole človeške kosti.

Na ogromnih poljih je bilo žito ravno zrelo za žetev, toda pridrveli so valovi in uničili žetev, ki bi preskrbela za eno leto s kruhom 100 milijonov ljudi. Lakota, čije velikanskega in pretresljivega obsega niti slutiti ne moremo, je neizbežna. V Ameriki ne vedo kam s pšenico, ki jo zaradi tega uničujejo, na Kitajskem pa umirajo milijoni od lakote.

Če ne bo pomoči, ki pa mora priti kmalu, bo število nesrečnežev, umrlih od lakote, naraslo v milijone. Da bo to imelo za posledico neubranljiv razmah najrazličnejših kužnih bolezni, kuge, tifusa in drugih, ki se že sedaj pojavljajo, je očitno. Kako bo z ljudstvom, ki je zaradi strašnih nesreč brez vsake odprone sile, si lahko vsakdo misli. Cenur so prizanesli valovi in lakota, groze uničiti nalezljive bolezni.

Strašna pošast povodnji pa ni zasedla samo doline Jangeckianga. Tudi Hvangho (Rumena reka) je prestopila bregove in se razlila po okolici. Stevilna mesta na njenih obrežjih so več metrov pod vodo, med njimi tudi Tsinanfu, glavno mesto Santunga.

Kaj je povzročilo katastrofo, ki je menda največja v analih človeške zgodovine? Naravno, da so povodnji posledica silnega deževja, ki je bilo v Tibetu in po visokih gorskih verigah v zapadnem Seečuanu in Kanšuju. Poleg tega pa je preteklo poletje na vsem predelu, skozi katerega se val Jangeckiangu, nepretrgoma deževalo.

Kitajski narod je brez dvoma najnesrečnejši na svetu...

Madžarska se pomirja

Budimpešta, 27. septembra. AA. Madžarsko javno mnenje se pomirila izjave predsednika vlade grofa Karolya in ministra za zunanje zadeve Valka na poslednji konferenci vladnih strank ter informacije, ki jih je dal tisku bivši madžarski finančni minister Teleczy o gospodarskem in finančnem stanju Madžarske. Izjave grofa Karolya, ministra Valka in bivšega ministra Teleczya so povzročile, da so utihnile fantastične vesti in razni glasovi, ki so se pojavili na Madžarskem o industrijskem in finančnem stanju v državi. Bivši minister Teleczy trdi, da imajo nade, ki jih polagajo v ukrepe parlamentarnega odbora trinidesetorice, pravilno osnovo in da je zato izključena vsaka nevarnost inflacije. Na podlagi enodružnega mnenja, trdi dalje Teleczy, se mora najti pot in izhod iz desedanjše situacije in vsi tozadavni ukrepi odgovarjajo realnosti. Delo finančnega odbora Društva narodov, ki naj prouči finančno stanje Madžarske, spremljajo na Madžarskem s simpatijo, ker so vsi ukrepi uperjeni na to, da se v skupnem sodelovanju sprejmejo predlogi za ureditev madžarskih financ. Na ta način bo ustvarjena čvrsta osnova za gospodarski razvoj Madžarske.

Naročajte Slov. list

Požar v okolici Celja

Celja, 27. septembra.

Davi ob pol 8 je bila alarmirana požarna bramba v Celju, da gori v hiši št. 54 pri posestniku Zupancu Meksu delavcu pri West u. Gorela sta hlev in skedenj živino so rešili. Na mesto nesreče so pribite požarne brambe iz Celja, Gaberja in Teharjev. Škoda je krita deloma z zavarovalnino. Požar je naj rž nastal vsled razpck v dimniku. Okrog 11 so ogenj pogasili.

Orožnik zabodel pretepača

Ljubljana, 27. septembra.

Danes opoldne je bil z Jesenice pripeljan v Ljubljano 28letni tovarniški delavec F. K., doma na Javorniku 53 in pristojen v Koroško Belo. K. se je na Jesenice zapletel v neki pretep, v katerem so morali posredovati orožniki. Na poziv orožnikov, naj se pretepači takoj razidejo, ti niso hoteli odnehati, nakaer so orožniki posredovali s silo. Eden od pretepačev — ravno K. — pa se je zaletel proti orožnikom in se pri tem usrdil na orožnikov bajonet. Na tleh je obležal s prehodnim truhcem. Z današnjim opoldanskim s. om je bil K. prepeljan v Ljubljano, kjer ga je na kolodvoru prevzel reševalni avto in ga nato prepeljal v bolnišnico. K. stanje je zelo nevarno.

Zagreb dobi pravos avnega metrono ifa

Belgrad, 27. septembra. I. Kakor je zvedel vaš dopisnik iz merodajnih krogov, bo v najkrajšem času v Zagrebu ustanovljen sedež novega metropolita Srbske pravoslavne cerkve.

Vampir v Biolu

Bitolj, 27. septembra. I. Danes zjutraj so našli v Bitolju 4letno deklico, ki je bila ubita z železom in obenem zadavljena. Dogodek je izzval v Bitolju, kakor tudi po vsej okolici veliko vznemirjenje.

Za balkansko unijo

Sofija, 27. sept. AA. Bolgarska agencija poroča: Dopisnik »Newyork Herald« in se nekih tujih listov v Carigradu Francis Psalti, ki se nahaja v Sofiji, je imel predavanje o balkanski federaciji. Francis Psalti je naglasil v svojem govoru glavne činjenice na političnem, moralnem in gospodarskem polju, ki odlično delujejo v korist balkanske unije. Zaželel je, da pride do pravilne rešitve vseh problemov, ki preprečujejo rešitev tega velikega ideala. Predavanje je imelo velik uspeh. Med poslušalci je bilo opaziti zastopnike vseh balkanskih držav, poljskega poslanika v Sofiji, generalnega tajnika ministrstva za notranje zadeve Radeva ter veliko število zastopnikov sofijske elite, ki so vsi živahno pozdravili in arlavdirali Psaltijev govor.

Po Jugoslaviji

»Ko se ti zagnusi življenje, popij in umrl boš!« Iz Križevcev poročajo: V mestu Ledurnu, občina Sv. Ivan Zabvo, je orožništvo pred kratkim aretiralo uekega Franjo Dopčevića, ki je neki kmetici ukradel 1100 Din. Večino ukradene denarja je zapravil po gostilnah, ostane 230 Din pa je poklonil svoji prijateljici Stani Barač. Ta pa ni hotela kar tako sprejeti denarja in ona je zaradi tega dala tableto sublimata z oeso lamii: »Ko se ti zagnusi življenje, popij in umrl boš!« Ko se je Franjo znašel v ječi, se je spomnil Staninega darila in vzal sprto. V strašnih bolečinah vjočeža se so prepelali v bolnišnico, vendar skoraj ni upanja, da bi okrevail. Stano pa so aretirali.

Mriča izkopali in oropali. V Doboču pri Bcsanskem Brodu je te dni umrl seljak Miroslav Krčelič. Praznoverna rodbina mu je položila v grob nekaj 20 kronskih dukatov. Nekaj dni po pogrebu pa so šli slučajno mimo grobu črčniki in opazili, da je grob odkopan in krsta odprta. O dukatih ni bilo sledu.

Mati umrla pri pogrebu svojega sina. Iz Mitrovice poročajo: Pred nekaj dnevi se je v elektrarni smrtno ponesrečil električni monter Ivan Balter. V... se je vršil njegov pogreb, ki pa se je zaključil z žalostnim dogodkom. Ko so spuščali krsto v jamo, je pokojnikovo mater zadel srčna kap in se je mrtva zvrnila na tla.

Vlak zavozil v kmečki voz. Na železniški progi Varaždin—Ivanec se je v soboto pri strážnici 7 pripetila težka nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Kmet Gjuro Svržanj k in njegov 14 letni sin Franjo sta se s praznim vozom vračala iz Čakovca. Oba sta bila trunna in enokernerno pemikanje voza ju je k alu zazibalo v sen. Konj pa je počasi krcakal naprej in pripeljal voz do železniške prage pri omenjeni strážnici prav v trenutku, ko je po progi iz Ivanca pridrvel vlak. Na čuden način je konj ušel nesreči. Vlak se je z vso silo zaletel v voz in ga strl. Gjuro je ostal na mestu mrtev, njegov sin Franjo pa je odnesel le lažje poškodbé in se zdravi v varždinski bolnišnici. Zlele niškega csebja ne zadene zaradi nesreče nobena krivda.

V Maglaju in Ja'cu 70 cm snega. V petek in soboto je v okolici Maglaja in Jajca padal gost sneg, ki je v Maglaju zapadel 25 cm visoko, v Jajcu in okolici pa celo 70 cm vis ko. V Jajcu so morali celo za nedoločen čas ukiniti ves premet. Sneg je seveda na rolih povzročil velikansko škodo. Uničeni so vsi posevki, koruza in sadje.

NEDELJSKI SPORT

Primorje : Maribor 1:1 (1:0)

Na igrišču Primorja se je večeraj odigrala najvažnejša tekma podzvezne lige. Primorje je imelo za nasprotnika Maribor, ki je pripravil, da si pribori prvo mesto in s tem tudi sodelovanje v drž. prvenstvu prihodnje leto. Večerašnja tekma obeh starih tekmecev je zaslužila boljši poset; na igrišču je bilo nekaj več kakor tisoč gledalcev in se od teh je prišlo z Mariborom okoli 100 prištev.

Po igri se je videlo, kaj prav za prav premorejo gledalci. Prvi polčas je bila igra nezanimiva in igrana v ležernem tempu. Ko pa je poseglo v drugem polčasu tudi občinstvo v igri, je postal tempo ostrejši. Ta pojav je znak, da so se naši igralci naučili na bodrenje svojega občinstva. Prijatelji nogometa ne smejo pozabiti, da je treba igrarce vedno bodriti. V prvem polčasu, zlasti od početka, je prevladovalo na polju Primorje, v drugem polčasu pa Maribor, ki je pokazal več kot pa domače moštvo.

Obe moštvi sta nastopili v običajnih postavah, tekmo je pa sodil zagrebški sodnik Podubsky. Primorju je ostala slabša stran igrišča, proti solncu. P. je izvedlo tudi prve napade in takoj stisnilo M. v obrambo. Lep predložek Uršiča je ujel Jug z glavo in postal v mrežo čez golmana, ki je prekalno zapustil gol. Po tem golu je P. še nekaj časa napadalo in zgrešilo par zlatih situacij (Jug, Franci), nato se je pa počasi M. znašel in pričel napadati. Igra je bila izenačena, le včasih je P., ki je igralo bolj energično, pritisnilo M. v obrambo. Izenačenje je bilo pričakovati vsak trenutek, prav tako tudi, da bo P. zabilo še drugi gol. Izostalo je pa eno in drugo. Jančigaj in Koren sta se dobro držala, vendar je bil pa Jančigaj precej nesiguren.

V drugem polčasu je M. pokazal se boljše skupno igro in pričela se je igra, kakršno smo pričakovali od teh dveh moštev. Hitro in energično so bile izpeljive vse akcije. P. je čisto po nepotrebnem zopet skušalo držati rezultat in so prihajali napadali predaleč nazaj v obrambo. Zaradi tega so ostale vse odbite žoge zopet plen M., ki jih je vračal v polje P. Tako je dobil M. lahno premoč, ki je pa ni znal izrabiti. Šele proti koncu so zabili gol, ki so ga zaslužili. Bil je ravno tako dosežen kakor prvi — za zasluge. Bil je ravno tako dosežen kakor prvi — za zasluge. Bil je ravno tako dosežen kakor prvi — za zasluge. Bil je ravno tako dosežen kakor prvi — za zasluge.

Od igralcev bi predvsem omenili Bertonclja od M., ki je bil najboljši mož na polju. Zal, da je dobil poškodbo na kolenu, ki je zaustavil prodor Juga. Tudi Kirbiš je kot srednji krilec precej prekašal svojega nasprotnika Sočana. Oba stranska krilca sta dobro podpirala napad. Pliberšek je bil še najboljši v napadu, ko je igral srednjega napadalca. Zgur na desnem krilu pa ni imel svojega običajnega partnerja, zaradi tega se tudi ni mogel uveljaviti. Moštvo M. je bilo pa v vsakem oziru boljše kakor pa domače.

Primorju se še vedno poznao težke lične tekme. Noben del moštva ni povsem zadovoljiv. Pišek se je v krilski vrsti sicer trudil, ni pa mogel držati Zgura, ki mu je vedno ušel. Zemljak ni imel nevarnega moza, pa še tega ni mogel držati. Sočan je bil v prvem polčasu prav dober, v drugem je pa močno popustil. Slabo je bil zopet sestavljen napad. Franci je še premalo rutiniran, da bi mogel zaposlovati take igralce, kakor sta Uršič in Jug. Edino Jug je v zvezi s svojo brodomostjo ugalal, bil je pa premalo zaposlen. Tekma je bila igrana fair, tako da sodnik, ki je svojo težko nalogo dobro rešil, ni imel posebnih težav.

Ilirija : Atletiki 3:2 (2:0)

Celje, 27. septembra.

Danes se je vršila tekma med Ilirijo in celjskimi Atletiki, ki je končala z rezultatom 3:2 (2:0). Ilirija si je zmago zaslužila in bi sodeč po poteku igre, morala doseči boljši rezultat. V prvem polčasu je imela Ilirija vso igro v svojih rokah. Saj se je vrtil v prvem polčasu boj le pred vrati Atletikov. Mnogi strelci pa so bili v avt, ali pa v prečko, kar pa ni šlo v avt, pa je ujel vratar. Ilirija je imela začetni udarec in z lepo kombinacijo prišla pred gol nasprotnika. Le veliki sreči se imajo zahvaliti celjski Atletiki, da že v prvi minuti niso dobili par golov. Ilirija je stalno napadala in žele v doveti minuti se ji je posrečilo spraviti žogo v mrežo. V nadaljnih igri je istotako napadala Ilirija ter ustvarila silno nevarne napade, ki pa so ostali brez uspeha. V 29. minuti pade drugi gol Ilirije, naktar sledi še nekaj nevarnih napadov na obe strani in odvižgan je bil polčas 2:0. V drugem polčasu se je igra spremenila. Atletiki so začeli močno pritiskati, vsled česar Ilirija ni mogla izvesti storaj nobene akcije. Izgledalo je, kakor da jih je zapustila volja, da zmagoje. Sodil je dr. Planinšek dobro, vendar pa ne tako, kot ponavadi. Občinstva se je zbralo na igrišču okoli 900.

SK. Zeleznicar : SK. Svoboda 1:1 (1:0)

Maribor, 27. septembra.

Na igrišču SK Maribora se je danes popoldne odigrala prvenstvena tekma med Zeleznicajem in Ljubljansko Svobodo, ki je končala neodločno. Oba nasprotnika sta nastopila kompletno in sta ei bila enaka v igri. Tekma je bila vesokozelo ostra. Sodnik je moral v celi tekmi neprestano zvižgati radi nedovoljenih sredstev, ki sta se jih posluževala oba nasprotnika. Da je tekma zgubila ves šport, bodo potrdili tisti gledalci, ki so bili navzoči. Zeleznicar je igral zelo slabo, rekel bi nesmiselno. Ne ena formacija ni zadovoljila. Najslabša pa je bila nemogoča napadalna vrsta. Svoboda je sicer igrala jako požrtvovalno, toda mnogo preostro. Prvi gol je padel v 30 min. uah iz 11 metrov. V 35 minutah je bil izključen Janžeković radi grdega foula nad vratarjem Zeleznicarja. V 38 minutah je bil sodnik primoran izključiti še Makovca, v 39 minutah pa se je Konrad spozabil in je svojemu nasprotniku prisolil zausnico. Bil je seveda izključen. Polčas 1 : 0 za Zeleznicarja. V drugem polčasu je bil Zeleznicar seveda v premoči, toda radi nemogoče igre napadalne vrste je izostal vsak uspeh. Proti koncu igre je dosegla Svoboda v 43 minutah izenačenje 1 : 1. Sodil je g. Westenauer.

Dopoldne se je vršila na igrišču SK Rapida prvenstvena tekma med prvim moštvom SK Rapida in rezervno SSK Maribora, ki je končala z zasluzeno zmago Rapida v razmerju 9 : 0 (5 : 0). Sodil je g. Nemeč.

Kolesarska dirka Peruna

Maribor, 27. septembra.

Danes dopoldne je priredil kolesarski klub Perun medklobsko kolesarsko dirko na progi Maribor—Hajdina—Rače—Maribor (448 km). Tekmovanja so se udeležili vsi mariborski kolesarski klubi. Startalo je 16 juniorjev in 5 seniorjev. Od juniorjev je bil prvi Florjančič Jos. (Postela) v času 1 : 31 : 50, drugi je bil Ramstl Franc (Postela) 1 : 31 : 51, tretji

Košir Anton (Perun) 1 : 35 : 32. Seniorji so vozili v krogu 2 krat in sicer 38 km in je prišel prvi na cilj dirkač Rozman Stefan (Perun) v času 3 : 12 : 36. Drugi je bil Ledine Franc (Edelweis) 3 : 33 : 47. Organizacija je bila brezhibna ter je bilo videti, da je bila v izkušenih rokah Hlebsa, Kvaha in Lešnika.

Pokalne tekme v odbojki

V nedeljo so se vršile tekme v odbojki za pokal. Precejšnje število posetnikov, seveda dijakov, je s silnim zanimanjem sledilo boju mladih moštev in s močnimi medklici bodrilo svoje milijence. Kot prva sta se postavili II. drž. gimnazija in Srednja tehnična. Njun boj je pokazal precej lepih momentov, vendar pa se je skozi celo igro čutila lahna premoč druge države, katera je tudi zmagala z rezultatom 16:14. Pri slednji smo opazili nekoliko več poznanja kombinacijske igre. Revanš tekma je končala z istim rezultatom za II. drž. gimn. Bila pa je veliko borbenejša, ker je Srednja teh. že z 14:7 vodila.

Drugi par: realka (I. drž. realna) proti III. drž. real. gimn. V precej ležernem stilu igrana tekma se je z rezultatom 15:11 (za realko) končala. Pri moštvi I. drž. realne g. izstopa s prav lepimi udarci center drugega tria.

Tretji par: II. drž. realna proti klasični gimn. Po zelo zanimivi igri, kjer je druga drž. realna izborna igrala, se je postavil rezultat 15:11 za II. drž. realno. V revanšni tekmi so humanisti izrazito pritisnili in zmagali s 16:14. Za odločilveno postavitev rezultata 15:13 pa je zaigrala II. drž. realna s takim tempom, da mu humanisti niso bili kea in so kapitulirali. Pri drugi drž. je prvi trio (Kraigher, Slanina, Fakin) dominiral.

Ki: četrti par sta nastopili moštvi Srednje tehnične proti I. drž. realni gimnaziji Srednja tehnična je razočarala. Dočim je z II. drž. lepo zaigrala, je tu popolnoma popustila in izgubila s 5:15. Ta igra je pravzaprav pokazala, kako se ne sme igrati in da je borbenost potrebna pri vsakem nastopu.

Dopoldne ob 2 sta se predstavili občinstvu II. drž. in III. drž. g. Moštvo II. drž. g. ni zaigralo kot dopoldne. Igra v celoti ni ugajala. Rezultat 16:14 za II. drž. gimn. Revanšna tekma je končala z rezultatom 17:15 za isto. III. drž. gimnazija je pokazala več ambicije in truda, kar je imelo kot uspeh, da so v prvi igri vodili z 9:14, vendar pa so kasneje stopili v defenzivo.

Brez igre je III. drž. g. moštvo dobilo proti klasični gimnaziji 15:0 in 15:0. Ker so se humanisti pritožili pri sodniku, češ, da so bile nepravilnosti, je le ta odredil, naj se odigra tekma med II. drž. in njimi še enkrat. Pri tej igri so humanisti zelo dobro začeli, vendar niso vzdržali in izgubili proti II. drž. z rezultatom 13:15.

Moštvo II. državne gimn. v postavi: Kraigher, Fakin, Slanina, Blagujna, Geržinič in Sket si je osvojilo krasen pokal. Izmed šestorice bi imenovali kot najboljši Stanin in Fakina in Kraigherja. Vendar pa s tem ni rečeno, da so bili ostali slabi.

Split, 27. septembra. Ž. Hajduk : Sašk 3 : 1 (1 : 0).

Be'grad, 27. septembra. Ž. BSK : Concordija 2 : 1 (1 : 1).

Zagreb, 27. septembra. Ž. Gradjanski : Mačva 1 : 0 (1 : 0).

Zag'eb, 27. septembra. Ž. V drugem kolu podsaveznega prvenstva so odigrane sledeče tekme. Viktorija : Sokol 4 : 0 (1 : 0). Jugoslavija : Grafi'ar 2 : 0 (0 : 0). Feraria : Sparta 2 : 0 (1 : 1) in Zeleznicar : Slavija 6 : 1 (3 : 1).

H z na

ATENA : ILIRIJA 9 : 5 (6 : 0).

S tekmo Atena : Ilirija se je pričela v Ljubljani prvenstvena sezona v hazeni. V večerašnji tekmi je zmagala družina, ki je znala spretno izrabiti slabost vratarice. Napad Atena je dosegel skoro vse gole z nizkimi strelji, medtem ko je Ilirija dosledno pošiljala viroke žoge na gol. Način igre je bil pri obeh družinah enak samo s to razliko da je Atena igrala ostreje in bolje startala. Samo to je pomagalo do zmage, katero bi po igri ravno tako tudi Ilirija zaslužila. V polju je bila igra izenačena, pred golom je bila pa Atena veliko bolj odločna. Veliko je k zmagi Atena pomagala izvrstna vratarica, ki je bila zopet enkrat v dobri formi. Branila je dobro dobljenih golov pa ni mogla braniti z izjemo zadnjega, katerega si je sama naravnala. V napadu je bila dobra Miričeva ki je brez dvoma naša najboljša napadalca. Bernikova je sicer precej pomagala s svojo ružno igro pa preveč ostro. Hazena je pa ženski sport, to se ne sme prezeti.

Družino Ilirije tvorijo same m ade moči, od katerih je treba predvsem omeniti vratarico in krilko Reni. Napad je premalo odločen in izgublja v najbolji zrelih situacijah orientacijo. V lepi luči se je pokazal Doberlet kot sodnik. Igra je vodil dobro in energično in ni pustil nobenih ugovorov. Tekmi je radi pičle reklame prisostovalo komaj 100 gledalcev.

Jesenske konjske dirke na Teznu pri Mariboru

Maribor, 27. septembra.

Mariborsko kasaško društvo je priredilo v soboto in nedeljo na dirkališču na Teznu pri Mariboru konjske dirke, ki so v vsakem oziru prav lepo uspele.

V soboto so končale dirke sledeče: I. Dirka Karla Pachnerja: amaterska heat vožnja za 4 letne in starejše konje vseh krajev. Proga 1600 m. Nagrade 2500, 1250, 750, in 500 Din. 1. Saladin (Franc Filipič, Maribor) 1:32; 2. Jon (Franc Reibenschub, Maribor) 1:29.5; 3. Finiš (Fr. Sagar) 1:34.7; 4. Posilni (Ivan Krusič) 1:32.2.

II. Dirka Rudolfa Warren-Lippitta. Za 3 do 12 letne jugoslovanske konje. Proga 2200 m. Nagrade 2000, 1000, 600 in 400 Din in državna nagrada centrale jugoslovanskih kasaških društev. 1. Uskica (Franc Kardinar) 1:43.3; 2. Turista (Fr. Filipič) 1:45; 3. Nina (Alojz Slavič) 1:45.5; 4. Psina (Jožef Slavič) 1:42.2.

III. Dirka Karla Pachnerja: drugi heat: 1. Uskok (Josip Sebelič) 1:31.5; 2. Saladin 1:32; 3. Posilni 1:30; 4. Finiš 1:36.2.

IV. Dirka Plunger jun. Za 3 do 12 letne jugoslovanske konje. Proga 2100 m. Nagrade 1500, 750, 450 in 300 Din in državna nagrada centrale jugoslovanskih kasaških društev. 1. Turista (Franc Filipič) 1:41.2; 2. Samers (Karl Weitzl) 1:46.7; 3. Kofeta (Ivan Bunderl) 1:40.2; 4. Otero (kobilarja Turnišče) 1:46.2.

V. Dirka Karla Pachnerja: tretji heat: 1. Danca (kobilarja Turnišče) 1:31.5; 2. Saladin 1:32; 3. Jon 1:29; 4. Uskok 1:30.5.

VI. Spominška dirka dr. Alfreda Rossmantina. Dvopreznica amaterska vožnja za 3 letne in starejše jugoslovanske konje. Proga 2800 m. Nagrade 2000, 1000, 600 in 400 Din in državna nagrada centrale

jugoslovanskih kasaških društev ter časna nagrada zmagovalcu od Mariborskega kasaškega društva. 1. La Fliche-Turista (Franc Filipič) 1:52.7; 2. Finiš-Borica (Vekoslav Razlag) 1:44; 3. Nina-Uskica (Alojz Slavič) 1:56.5; 4. Bandi-Doncotte (Gvido Högenwarth) 2:05.

VII. Dirka Karla Pachnerja: četrti heat: končni zmagovalac Danca (kobilarja Turnišče); 2. Saladin (Franc Filipič); 3. Uskok (Josip Sebelič).

Danes so se dirke nadaljevale.

VIII. Dirka dravske hanovine. Za 3 do 12 letne jugoslovanske konje. Proga 1600 m. Nagrade 2000, 1000, 600 in 400 Din. 1. Samer (Karl Weitzl) 1:49.5; 2. Amerikanska (Matija Vrečko) 1:47.

IX. Dirka mesta Maribor. Amaterska vožnja za 4 letne in starejše konje iz vseh krajev. Proga

2400 m. Nagrade 2000, 1000, 600 in 400 Din. 1. Uskok (Josip Sebelič) 1:34.5; 2. Posilni (Ivan Krusič) 1:35.7.

X. Dirka Dravske hanovine. Druga vožnja. 1. Samer (Weitzl), 2. Otero (kobilarja Turnišče) 1:40.

XI. Tolakični handicap. Za 3 do 12 letne jugoslovanske konje, kateri so že pred razglasitvijo proge v tekmovalne mitingu, najmanj enkrat dirkali Proga 2100 m. Nagrade 1500, 750, 450 in 300 Din. 1. Jutro (Fric Skoberne) 1:44.2; 2. Amerikanski (Matija Vrečko) 1:48.

XII. Dirka Turnišča. Dvopreznica amaterska vožnja za 3 letne in starejše jugoslovanske konje. Proga 2800 m. Nagrade 2000, 1000, 600 in 400 Din. 1. Doncotte-Dandolo (kobilarja Turnišče) 5:0.6; 2. Nina-Uskica (Alojz Slavič) 5:11.

Ljubljanska nedelja

Ljubljana, 27. septembra.

V znamenju kače je bila današnja ljubljanska nedelja. V znamenju takšne kače, ki je najbolj človeku obet, če ga grize v žepu. Kar naenkrat so se ljubljanci, ti veseli slovenski Fejaki, spomnili in spoznali, kaj se pravi imeti kačo v žepu. Da, da, proti zadnjemu gremo in se celo prvi bo tako, tako. Poznala se je ta kača povsod, saj še celo pri najmenjšejnem kulturnem dogodku, to je premijeri Cankarjevega »Kralja in Betajnovi«, ki je bila snoži v drami, ni bilo mnogo obiskovalcev. To pa ne zaradi že skoraj tradicionalnega odpora našega meščanstva proti Cankarju, temveč mnogo bolj — zaradi kače v žepih. Ljudje so pričeli naenkrat varčevati. Javna zabavišča so bila danes mnogo manj obiskana, kakor navadno, skoraj na ničlo pa je padel promet nedeljskih izletnikov, skoraj na psa je danes prišel avtobusni promet, resnično, prava mrtva sezona je nastopila, kar se tiče denarja, izdatkov in zaslužka. Ljudje se tolažijo, da bo kmalu boljše. Upajmo, da bo!

Dogodkov v Ljubljani ni bilo. Na policiji so prenočevali le štirje pijanci, ki je daleč pod nedeljsko normalo. Pa recite, če nima splošna kriza tudi svoje dobre strani? Nesreč tudi ni bilo, le v bolnišnico so pripeljali 4 letno Dragico Eberjevo z Opekarske ceste 12. Otročiček je padel po stopnicah in se močno pretresel. Dobil je tudi manjše poškodbe.

Razstava Božidarja Jakca

Slikar Božidar Jakac je med slovenskimi slikarji tisti, ki ga odlikuje svetovljanstvo. Že poprej, še preden je potoval po Afriki in Ameriki, so imeli prijatelji njegovih umetnin vtis, da je v njem velika ljubezen do odkrivanja neznanih in še neupodobljenih pokrajin in tudi tipov. Prav za prav je Jakac, ta večno optimistično razpoloženi dolenski fant, hodil po zemlji tako, kakor da se mu z vsakim korakom mora odkriti nova lepota in nov zanimiv motiv. Svet mu je dal teh lepot v izobilju in Jakac je priredil danes razstavo, da pokaže še drugim, kaj je videl in kakšnih lepot se je obogatil.

Otvoritev Jakcove razstave je bila danes ob 11 dopoldne. Udeležilo se je mnogo občinstva —

okoli 150. Med temi so bili prosvetni šef g. Mazi, predsednik Narodne galerije dr. Windischer, predsednik Slovenske Matice dr. Loufar, mnogo znanih umetnost ljubčih osebnosti, dalje so bili odlično zastopani slovenski umetniki, med njimi Jakopič, Vavpotič in drugi. Razstavo je otvoril Jakac sam, ki je s primernim nagovorom pozdravil goste, nato pa razložil namen razstave. Razstava hoče pokazati Ameriko, deželo, kjer živi toliko naših ljudi in ki jo poznamo kvečjemu le po njenih dolarjih, ki pa je v resnici tako raznolika, da je vredna, da bi se seznanili z njo tudi z druge strani. Po otvoritvi si je zbrano občinstvo ogledalo razstavo.

Božidar Jakac je razstavil skupno 210 del. Ta dela so po veliki večini plod njegovega potovanja po Ameriki, kakor v kontrast pa je Jakac razstavil tudi nekaj lepih pejsažov iz Novega mesta. Prav v teh novomeških motivih je Jakac najmočnejši. Naš človek ne more zatajiti svoje ljubezni do domačnosti in tak je tudi Jakac. Sijajna rutina, ki je tako zelo značilna za Jakaca, je kumovala vsem ameriškim motivom in marsikje so obiskovalce zadržali, da je slikarska rutina pri Jakacu prevladala subjektivno dojetje narave in motivov. Skoraj vsa razstavljena dela so sami pasteli, če izvzamemo nekaj lesorezov, en linorez in nekaj risb z iglo. Ali tudi na tej razstavi se je pokazalo, da je Jakac predvsem mojster grafike. Notranji ton Jakcoveh del pa je dosledno isti, namreč tih lirizem, ki je toliko bolj očit, ker je Jakac tipičen potomec im presijanstva.

Razstava je res primerno aranžirana. Zelenje, indijanski totemi, azteška vaza, mehikanske preproge jo krasijo. Gramofon pa igra stare indijanske napave, črnske ameriške melodije in moderno ameriško glasbo. Naše žensstvo bo zanimalo, da je na razstavi tudi portret filmske igralkice Dolores de Rio z njenim posvetilom Jakacu, prav tako tudi portret slovenske ameriške igralkice Zale Zarrane, ki se je tudi podpisala na svoj portret. Jakac je razstavil obenem reprodukcije ameriških portretov ki jih je pustil tam.

Vsa razstava je kakor bogato opremljen in zanimivo ilustriran potopis. Občinstva je bilo danes obilno in tudi prodanih je bilo že nekaj del. Občinstvu obisk toplo priporočamo.

Mariborska nedelja

Novo društvo zasebnih nameščencev — Morilec Stefan Faleš o sodnih zaporih — Gasilskih rogov glas

Maribor, 27. septembra.

V mali dvorani Narodnega doma je bil večeraj ustanovni občni zbor novega društva zasebnih nameščencev. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik pripravljalnega odbora Lojze Doležal, ki je v svojih uvodnih pozdravnih besedah podal smernice delovanja novega društva. Po sprejetju društvenih pravil in predloga, da pristopi novo društvo k Zvezi zasebnih nameščencev v Ljubljani, so sledile volitve, pri katerih je bil izvoljen odbor s predsednikom Lojzeto Doležalom na čelu. Občni zbor sta pozdravila v imenu tukajšnje podružnice društva odvažniških in notarskih nameščencev g. Glčvert, v imenu društva bančnih uradnikov pa g. Skaza, nadalje v imenu društva trboveljskih rudniških nameščencev g. Marošič, v imenu nameščencev Kranjske industrijske družbe na Jesenicah pa g. Sušnik. Na dnevnem redu so bili tudi referati zveznega predsednika Zemljiča, podpredsednika Pokojniškega zavoda Lovšina, ravnatelja Pokojniškega zavoda dr. Vrančiča, ravnatelja Trgovskega bolniškega in podpornega društva Podgorška in zveznega tajnika Sketa. Po izčrpanem dnevnem redu je predsednik Doležal zaključil občni zbor.

Po Mariboru je šla danes vest: morilec Julijane Heričeve v Gačniku Stefan Faleš je bil večeraj izročen tukajšnjemu okrožnemu sodišču. Zamolklo in težko so se za njim zaprla vrata hotela »Hohnjecs. Sicer posebnih težkih prestopkov javne varnosti danes ni bilo: tri aretacije in sicer so se znašli v grofovskih celicah Lojze K. radi pijanstva, Martin W. radi razgrajanja in ravnatoko Ru-

dolf B. radi razgrajanja. In potem se 22 prijav in sicer ena radi prevare, štiri radi nedostojnega vedenja, dve radi prekrškov policijske ure, ostale pa radi navadnih prestopkov cestno-policijskega reda.

Bilo je polnoč, ko je razlegnil po mariborskih ulicah mariborskih gasilcev gasilski rog: sli so v smeri proti Slivnici, kjer je nastal požar v gospodarskem poslopu posostnika Antona Faleža. Prihiti so razen tega gasilci iz Orehove vasi, Razvanja, Frama, Radvanja in Pobrežja. Posrečilo se je ogenj omejiti, da niso plameni prešli na druga poslopja. Gospodarsko poslopje je zgorelo. Kako je ogenj nastal, ni znano.

Proti večeru je naše uredništvo razobesilo na hišni tabli pred upravo na Koroški cesti izid tekme Primorja in SSK Maribora, za katero je bilo v Mariboru razumljivo veliko zanimanje. Pred upravo se je zbralo do 300 ljudi, ki so razglašeni rezultat sprejeli z glasnimi vzkliki: »Živel Maribor!»

Danes proti večeru je prišlo na Tržaški cesti do težke nesreče, ki bi v danem slučaju mogla zahtevati človeško žrtev. Pasanti so bili prič razburljivemu prizoru. Osebnii avto je povozil malega dečka, ki je bil ravno na tem, da prekorači cesto. V trenutku je bilo na licu mesta vse polno ljudstva. Lastnik avta, ki je povozil dečka, ga je naložil na avto in odpeljal v mariborsko aplošno bolnišnico. Dečkove poškodbe so precej občutne, vendar je zaenkrat izven nevarnosti. Ob času poročila se dečkova identiteta, ki najbrže stanuje v bližini Tržaške ceste, še ni mogla ugotoviti.

Velike tekme z motornimi kolesi. V nedeljo, dne 27. septembra so se vršile v Berlinu mednarodne tekme z motornimi kolesi. K tekмам se je prijavilo 232 tekmovalcev. Na levi angleška vozača Davenport in Bullus, ki imata največ šans za zmago.

V moskovskem mrtvem domu

Kako varajo sovjeti inozemske obiskovalce

Leta 1924 so trije nemški študentje, Kindermann, Wolacht in Dittmar po imenu, nastopili po Rusiji potovanje z namenom, da prouče gospodarske in politične razmere nove Rusije. Toda čez nekaj dni jih je v Moskvi aretirala GPU in proti njim se je vršila razprava radi »poskušanih terorističnih napadov na sovjetske osebnosti«. Ta aretacija je bila odgovor na aretacijo skupine ruskih komunistov, ki so poskušali v Berlinu in Porurju prirediti atentate. Kljub vsem naporom in urgencam nemške vlade so ostali študentje dve leti zaprti v moskovskih ječah in po preteku te dobe se je vršil proti njim monstre-proces, ki je svojetasno zbudil po vsem svetu toliko zanimanja. Fantje so bili obojeni na smrt, vendar so jih pozneje po zamenu s ruski komunisti, ki so bili obojeni v Nemčiji, spustili na svobodo. Eden teh študentov, Karl Kindermann, je sedaj v posebni knjižnici zbral svoje doživljaje in epomine. Knjižica je eden najzanimivejših in najnazornejših dokumentov o delovni metodi boljševske Ceke (GPU). Bivanje v ječi je bila ena sama nepretrgana veriga najbolj rafiniranih mučenj, telesnih in duševnih, z namenom, da se jetnika prisili k priznanju. V naslednjem podajamo iz omenjene knjige odstavke, ki pripoveduje, kako varajo čekisti inozemske goste.

Žrtev pripoveduje...

Znano je, da sovjeti silno radi razkazujejo inozemskim obiskovalcem »napredek« dežele in prebivalstva v kulturnem in gospodarskem oziru. Ravno tako je tudi znano, da sovjeti pokažejo tujcem samo to, kar smejo videti. Številni odenki reanicijskega življenja in nehanja ruskega naroda, stiska vseh slojev prebivalstva kakor tudi brezmejni rdeči teror se tujcem kolikor mogoče prikrijevajo. Včasih se sicer tudi pri belem dnevu v Moskvi ali v Leningradu opazi na cesti truma aretirancev v spremstvu močnih policijskih oddelkov, toda ta slika spada k redkostim, zakaj navadno se vsi taki transporti izvrše ponoči, kakor tudi vsi pogromi in streljanja. Tisoči tujcev rado vedno ogledujejo mrko poslopje na trgu Ljubianka, toda le malokaterim izmed njih je dovoljeno vstopiti vanj.

V času, ko sem bil jaz v ječi, so si znotraj ogledale ječe samo tri ali štiri skupine. Seveda so bili to sami zvesti komunisti, na čijih prepričanje se je bilo zaneseti, ali pa vsaj komunistično navdahnjeni intelektualci, ki že zategadelj ne bodo izdali ali napisali kaj hudega, ker si hočejo še za bodoče zagotoviti brezplačen obisk v sovjetski Rusiji.

Skupina inozemskih komunistov si ogleduje ječe

V marcu 1925 me je obiskala skupina nemških komunistov. Kmalu za tem sem izvedel vse podrobnosti o tem obisku, za kar se imam zahvaliti celi vrsti ugodnih okolnosti. Leta 1926 je prišlo nekaj udeležencev druge nemške delavske delegacije na kratek ogled jetnišnice GPU.

Julija 1925 pa se je udeležil takega ogleda voditelj prve nemške delavske delegacije Arnold Dobbert, doma nekje v bližini Berlina — ki ga je pozneje GPU ustrelila, in sicer s skupino inozemskih komunistov. Dobbert mi je nekaj tednov pred svojo smrtjo povedal mnogo zanimivega o načinu, kako se taki obiski in ogledi organizirajo in inscenirajo.

Obiske organizira PGU

Vsa povabila, ogleda, obiske in vodstva teh organizira po vsej Rusiji GPU. GPU sprejema inozemske goste potom svojih tajnih sodelavcev, ki so nameščeni po vseh krajih ob meji. Taki inozemski skupini, ki si hoče od blizu ogledati novo Rusijo, dajo takoj na razpolago tolmača in pa dobrega vodnika, ki pa je seveda preje napravil vodniški tečaj GPU. Ti vodniki so ves čas ekscuzije pod strogim nadzorstvom tajnih članov GPU, da ja ne bi zapadli skušnjavi in začeli zaupno kramljati z gosti o stvarih, ki morajo ostati prikrite. Če se vodnik kaj pregreši, ga aretirajo seveda žele po odhodu inozemskih gostov...

Ko hodi taka delegacija po lepi ruski zem-

lji, poskrbi nekega dne GPU, da se med njo pojavi predlog, naj bi si člani delegacije ogledali tudi zloglasne ječe GPU, o katerih v buržujskem tisku toliko pišejo. Seveda so sodrugi takoj za to, da si ogledajo ustanovo, o kateri se pripovedujejo take strašne stvari. V duhu se že veselo, da bodo doma lahko pripovedovali take zanimivosti.

Kaj se godi v ječah nekaj dni pred obiskom

Toda ko bi vrli sodrugi le vedeli, kako skrbno in natančno se ti ogledi pripravljajo nekaj dni! Na vse kriplice snažijo, pomivajo, belijo, nekatere celice nekoliko zboljšajo, raztrgane slamnjate zamenjajo z novimi, zarjavele skodelice za čaj polirajo belo, po hodnikih namestijo preproge, da celo prostore za umivanje, kolikor jih sploh je, morda prvič desinficirajo. Pazniki prejmejo stroga navodila, naj ne pustijo med obiskom nobenega kazničenca iz celice in naj skrbje za popoln red in mir v poslopju. Veako prekoračenje teh izrednih predpisov se najstrože kaznuje. Navadno se vrše taki obiski ob praznikih, ko so prostori, v katerih zadržujejo GPU jetnike, zaprti in se torej ni bati da bi radovedni inozemski gostje opazili raztrgane in preplašene jetnike.

Kaj vse razkazujejo

Neumno bi bilo misliti, da GPU svojim dragim gostom pokaže vse celice. Predvsem napravi radovedna inozemska delegacija obhod po vseh hodnikih, si ogleduje mrke stražarje in temna, zamrežena okna. Takrat, ko sem bil jaz zaprt, je take obiske navadno vodil stari vodja inozemskega oddelka GPU, sodrug Trilisser, Letonec po rodu.

Obiskovalci lahko stavijo vprašanja. Trilisser odgovarja vlnudno in teži željo inozemskih obiskovalcev po senzacionalnostih, ne da bi kaj preveč bleknil. Mnogokrat mora dobro paziti, zakaj njegove besede pridejo včasih tudi v inozemske liste.

»Sodrug,« pravi neki delavec iz Saksonske, »čemu so tamle vsa okna tako temna?«
Trilisser takoj odgovori: »Ta okna spadajo k celicam za jetnike, ki besne in razgrajajo. Imamo v tem poslopju mnogo ljudi, ki se jih čisto polasti živčna kriza. Nato začno kričati in rjoveti ter s tem vznemirjajo ostale jetnike. Take jetnike takoj prepeljemo v temne celice, kjer temačnost ugodno vpliva na njihovo razpoloženje. Kmalu se pomirijo, nakar jih zopet vtaknemo tja, kjer so bili preje. Mi seveda nismo nobena norišnica ali lazaret, vendar kljub temu skrbimo za državljane, ki so podvrženi našemu varstvu...«

Trilisser zamolči pri svoji razlagi le to, da so vse celice tako temne, zlasti v notranjih zaporih. Pri vohu v notranje zapore se skupina ustavi. Ves promet je tam med 10 in 12 uro zaprt. Toda Trilisser je še iz stare garde Ceke in ve, kaj mu je storiti.

Intermezzo

»Prosim, sodrugi, napravite si kako beležko! Povedal vam bom nekaj iz zgodovine GPU. — Vavruska izredna komisija za borbo napram protirevoluciji in roparjem je bila ustanovljena po zmagovitem oktoberskem prevratu na osebno povelje Vladimirja Iliča (Lenina). Takoj je morala započeti težak boj s številnimi sovražniki prve delavsko-kmetijske vlade na svetu. Mnogo odličnih sodrugov se je že prvi dan stavilo nam na razpolago. Vzdrževali so revolucionarno stražo in varovali komaj pridobljene interese osvobodjenega proletariata. Buržujsko inozemsko časopisje se vedno naglašda, da vodimo boj proti našim sovražnikom z nemoralnimi in nečloveškimi sredstvi. To je nesramna žalitev! Takoj boeste imeli priliko govoriti z jetniki. Ogledali si bomo posamezne in skupne celice, tako da boeste imeli pred seboj objektivno sliko našega dela.«

Ogled celice s političnimi jetniki

Med tem je že prispel na lice mesta poveljnik notranjih zaporov in skupno s Trilisserjem prevzela vodstvo. Najprej gredo skozi zamrežena vrata na dolg hodnik, na čigar obeh straneh so številna vrata. Nekateri sodrugi začno ogledovati tla. Res je, tla so parketirana in se svetijo. Kaj takega ni v nemških jetnišnicah. In kakšna preproga! In kako vlnudni so pazniki! Klobučevnaste podplate nočijo in tiho hodijo po preprogi. Ne vedo seveda ti navni inozemski sodrugi, čemu so preproge in klobučevnaste podplate. Če bi imeli priliko, da bi enkrat takole čez dan pogledali na hodnik, bi videli, da imajo pazniki zato klobučevnaste podplate, da lahko neslišno prisluškujejo pred celičnimi vrati.

Paznik odpre celico št. 14. Je precej velika in prostorna, njena okna so sicer zamrežena, vendar prodre skozi precej svetlobe. Tla se svetijo, ker so jih jetniki pred dvema urama namazali z voskom. Vsi jetniki so seveda od poveljnika dobro »instruirani«.

Naročeno jim je kako morajo odgovarjati na vprašanja in kako se morajo vesti. V nasprotnem slučaju jim je seveda zagroženo s strojnimi kaznimi. Ljudje si seveda nočejo poslabšati svojega položaja in se zato vdano pokore vsem tožalvalim odredbam.

Večinoma so sami »protirevolucionarji«, zataj socialistov ne pokažejo nikdar, ker bi ti takoj protestirali.

Pogovor z jetniki

Trilisser obstane pred durmi. Inozemski sodrugi rado vedno gledajo v prostor. Nekaj jetnikov sedi pri mizi in čita, nekaj se jih je zleknilo na pričnah, eden pa pravkar vadi gimnastične vaje.

»No, kako se vam godi, državljani?« zakliče Trilisser.

»Nič hudega, hvala lepa, zadovoljni smo«, soglasno v zboru zadoni v odgovor.

Vodnik brž raztolmači inozemskim sodrugom, kako so urejene celice: »Tu vidite parketna tla, tam pri oknu vidite bel kruh in klobaso, ljudje prejemajo vsak teden lepe knjige iz jetniške knjižnice, celica je svetla, skratka, prav dobro se jim godi.«

Tuji sodrugi molče prikimajo. Res, jetnikom se čisto dobro godi.

Častnik, ki se je v zaporu spreobrnil

Ogled in pogovor v skupni celici je s tem končan. Naprej v posamično celico. Komedijska se

začne znova.

Inozemski sodrugi vidijo bivšega častnika, ki je radi vohunstva v koriet neke tuje velečile obojen na smrt. Toda obijuh li so mu pomiloščenje, če se bo spodobno obnašal.

Vprašajo ga po vzroku njegove aretacije. Mož je nedolžen, toda tega seveda ne sme povedati. »Bil sem član neke protirevolucionarne skupine,« pravi previdno. »Medtem pa sem se preprical o svoji zmoti in epoznal veliki pomen sovjetske države. Vi vidite, kako dobro se mi godi. Pod caril ni bilo tako.«

Poveljnik notranjih zaporov Dukis mu milostno priklama.

Na ta način si ogledujejo tudi gostje Fivljenje v zaporih GPU. Nato si gostje še ogledajo sveže osvežen klobas, kuhinjo itd. Povsod nalete na samo vlnudnost in po pravici se čudijo.

Ne vidijo pa tajnih prostorov v kleti, kjer se na debelo strelajo žrtve, ne vidijo številnih jetnikov, ki so priklenjeni z verigami na svoje prične in samo čakajo krogle ali vrvi.

Trilisser se po odhodu delegacije zadovoljno smešlja. Lahko je zadovoljen. Obiskovalci bodo že napravili popogando.

Čez 14 dni obljavi inozemski listi topla in ravdušena poročila o krasnih razmerah v sovjetskih ječah.

Po preteku še enega tedna pridejo v pisarno sodruga Trilisserja celi kuni inozemskih listov. Vodnja zunanjega oddelka GPU čita v njih svoje lastne besede, katere je govoril obiskovalcem. Mrazkije je dostavljena še kaka topla beseda, ki je on ni prepogovoril. Toda to ne škoduje, ampak nasprotno...

Šnecker sko n koloni/arno blado.

umetna gnojila, cement itd. itd.

dobavlja

Gospodarska zveza v Ljubljani

izdelujejo se najnovejši model fotokski vozilov, razna najnovejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. — Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franco.

Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozilov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: D. D. V LJUBLJANI (Miklošičeva 10) TELEFON ŠTEV.: 2057, 2470, 2979

Vrste nad Din 500.000.000.- PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Konfal in re-erva nad Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split. Din 16.000 000.—

Izvršuje vse bančne posle najkvalitetnejše

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tliščih v tuzemstvu in inozemstvu

Edini slovenski zavod brez injeega kapitala je Vzajemna zavarovalnica o Ljubljani,

v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe.
- b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove in steklo proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Zastopniki v vseh mestih in tarah.

Dvajset tisoč milj pod morjem

pisal

JULES VERNE.

64

Deseto poglavje.

Izginula celina.

29. februarja zjutraj je stopil Kanadec v mojo sobo. Na to sem bil pripravljen. Ned Land je bil zelo pobit.

»Kaj pravite, gospod profesor?« je začel.

»Kaj naj rečem, Ned? Usoda je bila proti nam.«

»Da, prokleti kapitan je svojo ladjo potopil ravno v trenutku, ko smo se pripravljali, da zbežimo.«

»Dragi moj, imel je opravka pri svojem bankirju.«

»Pri svojem bankirju?«

»Da, pri svojem bankirju ali prav za prav v svoji banki. Maslim namreč Ocean, kjer so bogastva boljše spravljeni, nego v najbolj trdni kasi kateregakoli finančnega ministra na kopnem.«

Nato sem pripovedoval Kanadcu dogodke, ki so se bili odigrali prejšnji večer, nadejajoč se, da ga bom s tem odvrnil od njegovih misli na pobeg. Toda zaman, kajti Ned me je sicer z zanimanjem poslušal, je pa preklinjal naprej kapitana in pa usodo, ki nas je privedla na bivše bojišče med špansko-francoskim in angleškim brodomjem ravno tedaj, ko smo mislili ubežati.

»Sicer pa stvar s tem nikakor ni končana«, je rekel. »Smo imeli pač smolo. Drugič bomo imeli več sreče in od današnjega večera bomo še bolj...«

V kakšni smeri plove »Nautilus?« sem vprašal.

»Ne vem«, je odgovoril Ned.

»Opoldne bomo videli.«

Kanadec se je vrnil v svojo kabino h Konzulentu. Ko sem se odel, sem se podal v salon. Kompas je kazal, da plovemo v smeri jug-jugo-zapad. Obratili smo torej Evropi hrbet. To je bilo slabo znamenje.

Nestrpno sem čakal, kdaj bo častnik določil lego ladje. Okoli pol 1 ure so se šrambe za vodo izpraznile in naša podmornica je zopet vzplavala na površje. Hitel sem na ploščad. Neda tam ni bilo. Nikjer ni bilo več videti kopne zemlje. Povsod se je razgrinjalo samo neskončno morje. Na obzorju je bilo samo nekaj jader, ki so najbrže hitela proti rtu. Nebo je bilo pokrito z oblaki. Častnik je določil lego, ko pa je morje postajalo viharo, smo se podali v svoje kabine, okna so se pa zaprla.

Ko sem uro pozneje pogledal na karto, sem videl, da smo se nahajali najmanj 100 milj daleč od obali. Zato na pobeg ni bilo niti misliti, naj je bil Kanadec zaradi tega še tako divji.

Ob 11 ponoči me je nenadoma obiskal kapitan.

»Predlagam Vam zanimiv izlet,« je dejal.

»Kam pa?«

»Doselej ste obiskali podmorsko ozemlje samo podnevi in ob solnčni luči. Ali ne bi bilo imenitno, če bi napravili sedaj izprehod ponoči?«

»Popolnoma soglašam.«

»Toda izprehod bo zelo naporen, to Vam povem. Veste, da pod morsko gladino ni cest.«

»Nič ne de. Jaz sem pripravljen.«

»Torej kar pojdimo. Takoj bomo naredili potapljaško obleko.«

V garderobi sem videl, da nas ne bo nihče spremljal, niti moji tovariši, niti kdo od posadke. Na-

deli so nama shrambi za zrak, žarnic pa nismo vzeli s seboj, ker je kapetan dejal, da nam ne bodo ničesar koristile. Nad tem sem se jako začudil, nisem pa mogel ničesar odgovoriti, kajti glava kapetanova je bila že izginila v kovinskem šlemu.

Približala se je polnoč. V morju je vladala črna tema, toda kapetan Nemo je pokazal v daljini rdečo piko, ki je svetila nekako dve milj daleč od »Nautilusa«. Nisem si mogel razlagati, kakšen ogenj naj bi gorel pod morjem. Sicer je dajal le slabo svetlobo, vendar pa toliko, da res nisem rabil Ruhnkorffovih aparatov. Krepko sva podvzivala korake, pa sva le počasi prodirala, kajti često se nam je noga udirala v kotnje. Nad seboj sem začul šum, katerega si nisem mogel razlagati. Toda kmalu sem opazil, da nad morjem dežuje. Žazdelo se mi je, kakor da sem premočen. To je bilo seveda jako smešno, je pa popolnoma razumljivo, če pomislimo, da se v potapljaški obleki mokrota obdajajočega morja ne čuti in človek misli, da se nahaja v atmosferi, ki je bolj gosta nego atmosfera zemlje.

Po poldrugournem maršu so tla postajala kame-nita. Meduze so tla lahko razsvetljevale. Rdeča svetloba, ki nam je bila za vodnico, pa je čedalje bolj naraščala, kakor da bi bilo vse v plamenih. Bil sem seveda silno radoveden, kaj naj to pomeni. Pot je postajala čedalje bolj svetla. Naenkrat sem zapazil, da je svetloba prihajala z vrha gore, ki je bila nekako 800 čevljev visoko. To'a, kar sem videl, je bil samo odsvit, ki so ga odbijale kristalne plasti vode. Ognjenik sam se je moral nahajati na nasprotnem pobočju. Kapitan je skozi labirint kamnov stopal popolnoma sigurno. Bilo je jasno, da je bil to pot premeril že večkrat. Sledil sem mu z neomajnim zaupanjem.